

KAPLICA PIASTOWSKA

W prawdziwą podróż w czasie, do pradawnego Opoli Piastów, może wyruszyć każdy, kto choć na chwilę zajrzy do Kaplicy Piastowskiej. Wzniesiona została na przełomie XV i XVI wieku. pierwotnie nosiła nazwę „Kaplica Trójcy Świętej”. W centrum kaplicy umiejscowiony jest kamienny sarkofag zmarłego 27 marca 1532 roku księcia Jana Dobrego - ostatniego opolskiego Piasta. Książę umierając pozostawił swoje księstwo bez następcy. Jego życzeniem było, by został pochowany w opolskiej kolegiacie i jest to jedyny Piast, który spoczywa w tej świątyni. Pozostali spoczęli w kryptach położonego niedaleko stąd kościoła oo. Franciszkanów.

Dlaczego doczesne szczątki księcia Jana złożono w kolegiacie? Ano dlatego, że to za jego rządów, i za sprawą jego starań, ostatecznie odbudowano ją ze zniszczeń po jednym z większych pożarów, które przez wieki kilkakrotnie trawiły świątynię. Dzięki jego wsparciu w 1520 roku kościół kolegiacki został rozbudowany w takim kształcie, w jakim możemy podziwiać go w dzisiejszych czasach. To on uczynił z tej świątyni chwałę i chlubę miasta. Pochowano go więc właśnie tutaj, z igraszką królewskimi honorami.

Spoczął w ołowianej trumnie z książęcymi insygniami: mieczem i niebiesko-żółtym sztandarem księstwa opolskiego. Nad miejscem pochówku, dzięki staraniom hrabiego Johanna von Oppersdorffa, wykonano nagrobek. Tumbę przykryto płytą z czerwonego marmuru, a na renesansowym epitafium umieszczono herb opolskich Piastów. Jest na nim także napis w języku łacińskim, który po polsku znaczy: „27 marca 1532 roku zmarł wielmożny i sławny książę Jan, ostatni książę śląski w Opolu, Głogówku i Raciborzu wielce pobożny i szczodroblivy wobec Boga i ludzi. Amen”.

Ciekawostką jest to, że pierwotne miejsce pochówku księcia Jana mieściło się w innym miejscu, pod posadzką nawy głównej, przed prezbiterium. Udało się je odnaleźć w 1985 roku, podczas prowadzonych w tajemnicy przed komunistycznymi władzami prac, zorganizowanych przy okazji renowacji posadzki. Prace prowadzono przez kilkanaście nocy, przy zamkniętych drzwiach katedry. O świcie miejsce to sprzątano tak, by nikt nie nabrał podejrzeń. Szczątki księcia zlokalizowano dzięki analizie XVII-wiecznych protokołów i... pewnej starej, odnalezionej w 1968 roku akwareli, przedstawiającej wnętrze świątyni. Ich badania odłożono jednak na inny czas, notując jedynie, że w trumnie nie ma miecza, sztandaru i książęcych insygniów, a szczątki pochowane są w drewnianej, nie ołowianej trumnie. Zdaniem historyków insygniów i trumny pozbawili księcia najpewniej Szwedzi podczas szwedzkiego potopu, przetapiając ołów na cele militarne.

Ekshumacja i przeniesienie szczątków księcia odbyło się dopiero w 1999 roku. Tuż po tym, gdy przez nasz region przetoczyła się wielka fala protestów w obronie województwa opolskiego, które miało zostać zlikwidowane w związku z wprowadzaną właśnie wtedy reformą samorządową. Ówczesny proboszcz parafii katedralnej, ks. prałat Stefan Baldy obiecał sobie, że jeśli województwo przetrwa w swoim istnieniu, książę zostanie pochowany właśnie w Kaplicy Piastowskiej, w nowym sarkofagu.

Województwo zostało zachowane, a ksiądz prałat Baldy słowa dotrzymał. Uroczysty ponowny pochówek miał miejsce 19 czerwca 1999 roku. Nim jednak do niego doszło zachowane doczesne szczątki księcia - 266 kości - dokładnie zbadano. Dzięki temu wiemy, że Jan Dobry miał 170 cm wzrostu, zmarł w wieku ok. 70 lat, a przyczyną jego śmierci była prawdopodobnie ciężka grypa. Wcześniej natomiast zmagał się z artretyzmem i reumatyzmem.

Ale Kaplica Piastowska kryje więcej skarbów, niż tylko grobowiec księcia Jana. Jest tu również sporych rozmiarów barokowy, XVIII-wieczny obraz przedstawiający drzewo genealogiczne Piastów. Według ostatnich ustaleń jest to dzieło Johanna Christopha Lischki z 1711 roku. Umieszczono na nim nie tylko imiona i herbowe tarcze kolejnych książąt, ale także ich postaci. Drzewo genealogiczne przedstawia powiązania opolskich Piastów z władcami polskimi, poczynawszy od legendarnych książąt Popiela, Siemowita, Leszka i Siemomysła, przez historycznych władców Polski Mieszka i Bolesława Chrobrego, a kończąc na wspomnianym już opolskim księciu Janie Dobrym.

Na uwagę zasługuje też znajdujący się w kaplicy późnogotycki tryptyk z Kostowa z 1519 roku. W jego części centralnej znajdują się trzy kobiece sylwetki: Matka Boża z Dzieciątkiem na rękach, a obok niej święte Barbara i Katarzyna. Na skrzydłach tryptyku namalowano św. Jana Chrzciciela i św. Jana Ewangelistę, a po jego zamknięciu ukazują się postaci apostołów świętych Piotra i Pawła.

Kaplica Piastowska w opolskiej katedrze to jedno z tych miejsc, które przypominają o wielowiekowej historii tych ziem i świątyni. Tu bez wątpienia trzeba zatrzymać się na dłuższą chwilę...